

Guia bàsica per a Persones coordinadores de Benestar i Protecció

Guia bàsica per a persones coordinadores de Benestar i Protecció als centres educatius de les Illes Balears

Segons la resolució del conseller d'Educació i Formació Professional de dia 24 de maig de 2023 per la qual s'estableixen les funcions i la composició de la Comissió de Convivència i Benestar i es crea la figura de la persona coordinadora per al benestar i la protecció de l'alumnat en els centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears

Índex

A	Introducció	2
B	Centres educatius protectors	3
C	La persona coordinadora de Benestar i Protecció <ul style="list-style-type: none">• Perfil• Competències Intrapersonals• Competències Interpersonals• Funcions	4
D	Comissió de Convivència i Benestar <ul style="list-style-type: none">• Composició• Articulació de les funcions	6
E	La coordinació: element clau <ul style="list-style-type: none">• Coordinacions internes• Coordinacions externes	10
F	L'aula	12

Introducció

“S'entén per bon tracte, aquell que, respectant els drets fonamentals dels infants i adolescents, promou activament els principis de respecte mutu, dignitat de l'ésser humà, convivència democràtica, solució pacífica de conflictes, dret a igual protecció de la llei, igualtat d'oportunitats i prohibició de discriminació dels nens, nenes i adolescents”.

LOPIVI, Article 13

Fonaments de dret de la LOMLOE (Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la que es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació)

- Els centres educatius han de ser espais SALUDABLES.
- Les administracions educatives han de regular els protocols d'actuació en cas d'indicis d'assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament sexual, violència de gènere i qualsevol altra manifestació de violència així com els requisits i les funcions que ha d'exercir el coordinador o coordinadora de benestar i protecció, que s'ha de designar en tots els centres educatius independentment de la seva titularitat.
- Les directores, directors o titulars de centres educatius s'han de responsabilitzar que la comunitat educativa estigui informada dels protocols d'actuació existents, així com de l'execució i el seguiment de les actuacions que s'hi preveuen. En tot cas, s'han de garantir els drets de les persones afectades.

Fonaments de dret de la LOPIVI (Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de Protecció Integral a la Infància i l'Adolescència davant de la Violència)

- Els centres educatius han de ser espais PROTECTORS.
- A l'article 34, les administracions educatives han de regular els protocols d'actuació davant la violència, maltractament o vulnerabilitat. Inclou nous protocols de suïcidi i autolesions.
- A l'article 35 es fa referència a l'obligatorietat, a tots els centres educatius, de comptar amb una persona coordinadora per al benestar i la protecció de l'alumnat.
- Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure la formació especialitzada en matèria de drets fonamentals de la infància i l'adolescència.

Fonaments de dret de la normativa autonòmica (El Decret 4/2023 de 13 de febrer, article 16 “Normes d'organització, funcionament i convivència”)

- Els centres han de determinar les seves normes d'organització, funcionament i convivència. El claustre del professorat ha d'emetre informes sobre aquestes normes i les ha d'aprovar el consell escolar, a proposta de la direcció del centre.

Centres educatius protectors

“El centre educatiu ha de conformar-se com un escenari que permeti la participació, garanteixi el respecte i la igualtat, fomenti la comunicació i la resolució pacífica de conflictes convertint-se d'aquesta manera en un entorn protector per excel·lència”.

Segons **la guia per a la protecció integral de riscos psicosocials en la infància i l'adolescència**, l'escola protectora hauria de donar resposta, almenys, als objectius següents :

- Garantir un clima adequat que faciliti la formació dels i les estudiants, així com el desenvolupament professional dels i les docents, que ha de quedar recollit en tots els documents del centre. Aquests documents han d'incloure accions concretes per a identificar les situacions de risc, així com mesures per donar-hi resposta.
- Utilitzar la tutoria com un instrument per millorar la formació integral dels i les estudiants.
- Promoure la convivència pacífica, el respecte per les diferències i incloure l'enfocament de gènere.
- Comptar amb espais segurs on l'alumnat pugui satisfer les seves necessitats i exercir els seus drets.
- Fomentar la participació dels i les estudiants en l'entorn escolar com a eina per a la construcció d'una ciutadania democràtica.
- Desenvolupar mecanismes de corresponsabilitat entre les famílies, l'escola i la comunitat.

La **LOPVI** reforça **la funció protectora dels centres educatius**, i estableix que han d'elaborar un pla de convivència que:

- Promocioni el bon tracte i la resolució pacífica de conflictes.
- Defineixi el paper dels diferents professionals del centre en la protecció dels infants adolescents enfront de qualsevol forma de violència que s'exerceixi contra ells.
- Apliqui els protocols preceptius en cada cas.

La persona coordinadora de Benestar i Protecció

“Tots els centres educatius on cursin estudis persones menors d'edat, independentment de la seva titularitat, hauran de tenir un coordinador o coordinadora de benestar i protecció de l'alumnat, que actuarà sota la supervisió de la persona que ostenti la direcció o titularitat del centre”.

LOPVI, article 35

La presència d'aquesta figura en els centres educatius suposa un clar avanç cap a un sistema educatiu que protegeixi tots els infants i adolescents, amb independència de qualsevol altra consideració, en el qual satisfacin les seves necessitats i es defensin els seus drets i en què ells i elles tinguin veu.

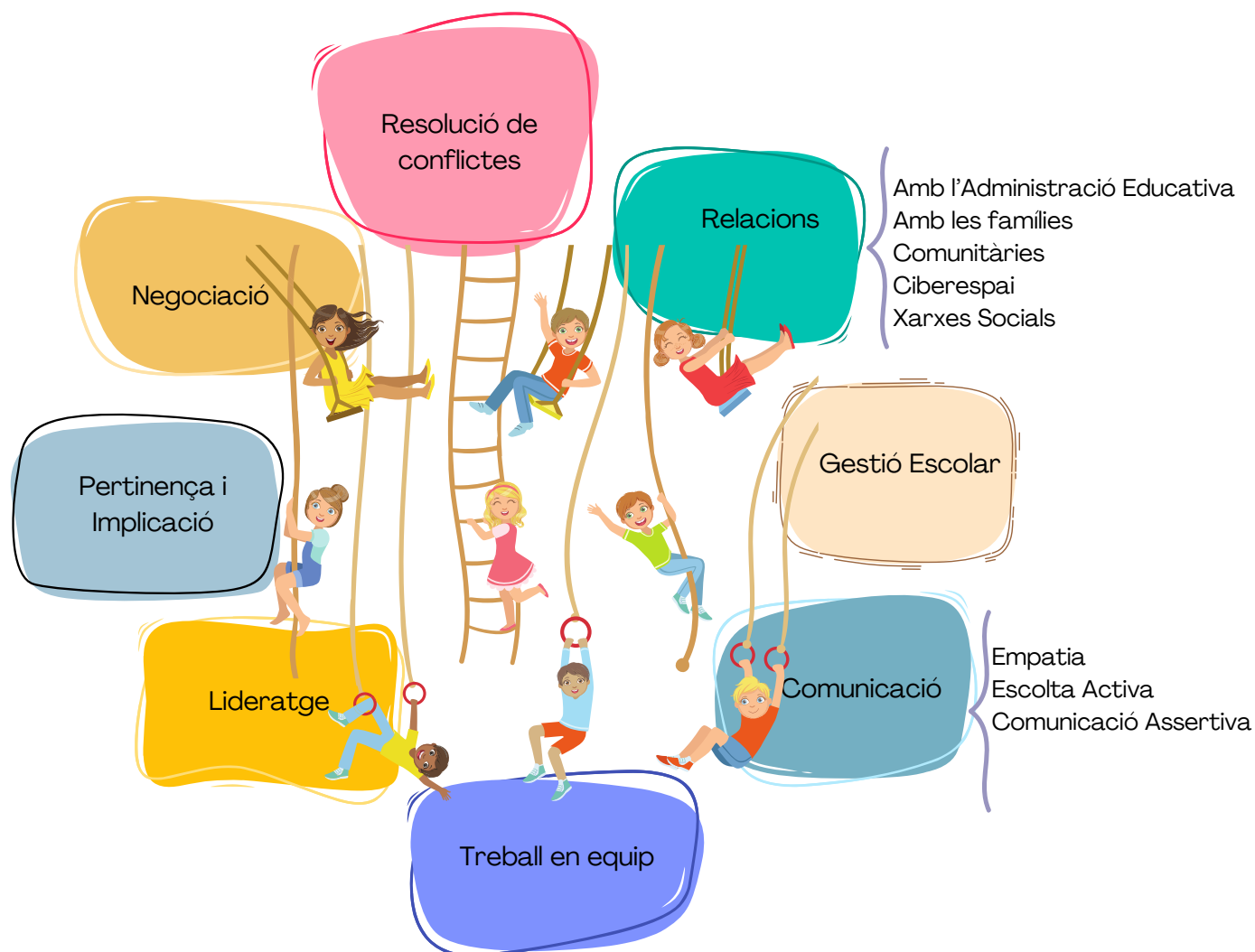
Perfil

- Tenir estabilitat en el centre.
- Conèixer l'alumnat, les famílies i l'entorn.
- Tenir experiència prèvia tant en la prevenció de situacions de risc, com en la intervenció educativa amb nins, nines i adolescents que presenten risc de vulnerabilitat social.
- Capacitat de lideratge, empatia.
- Capacitat de fer feina en equip.
- Capacitat de crear i mantenir una xarxa externa de col·laboració (serveis socials, s. sanitaris, s. judicials i forces i cossos de seguretat).

Competències Intrapersonals

Competències Interpersonals

Funcions

- Convocar la Comissió de Convivència i Benestar.
- Participar en l'elaboració del Pla de Convivència i Benestar reflectit al PAC i concretat a la PGA, així com en les adaptacions i modificacions posteriors.
- Fer el seguiment de l'aplicació del Pla de Convivència i Benestar Escolar.
- Coordinar les actuacions que es deriven del Pla de Convivència i Benestar.
- Fer de nexe de relació de la comunitat escolar amb l'Administració educativa i amb l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, sens perjudici de les competències de representació legalment atribuïdes a la direcció del centre.
- Coordinar l'avaluació de les actuacions dutes a terme.

Composició

- La persona coordinadora de benestar i protecció.
- Un membre de l'equip directiu.
- Un o dos membres de l'equip d'orientació educativa i suport a l'aprenentatge (preferentment orientador/a i/o PTSC).
- Un agent de coeducació.
- La persona coordinadora de salut.
- Una persona representant del personal d'administració i serveis, elegida d'entre les persones que l'integren.
- Una persona representant de les famílies, designada per l'associació de les famílies més representativa del centre.
- Una persona representant de l'alumnat, designada per la junta de delegats o, si n'hi ha, per l'associació d'alumnes.
- El consell escolar pot incorporar més d'una persona representant de cada sector de la comunitat educativa, segons la realitat de cada centre.

En els centres de menys de 9 unitats, la direcció del centre pot determinar els membres integrants de la comissió, i algunes funcions poden ser exercides per la mateixa persona.

La comissió ha de reunir-se, com a mínim, una vegada cada trimestre.

Es pot constituir una subcomissió per reunir-se amb més periodicitat i agilitzar actuacions.

Articulació de les funcions

Proposta de funcions des de la «Teoria de necessitats i drets de la infància i l'adolescència» que podrien ajudar a reforçar l'adequada satisfacció de les necessitats bàsiques de nens, nenes i adolescents, així com la protecció dels seus drets:

1. Planificació.
2. Prevenció.
3. Formació.
4. Detecció.
5. Intervenció.

PLANIFICACIÓ

Coordinar amb la direcció del centre educatiu el pla de convivència.

Fomentar que en el centre educatiu es dugui a terme una alimentació saludable.

Elaborar un protocol que reculli les diferents actuacions que es duran a terme quan es detecti una situació de violència contra nens i nenes que assisteixen al centre educatiu.

PREVENCIÓ

Promoure mesures que assegurin el màxim benestar per als infants i adolescents, així com la cultura del bon tracte a aquests.

Fomentar el respecte als alumnes amb circumstàncies especials de vulnerabilitat o diversitat.

Difondre entre els membres de la comunitat escolar els Drets de la Infància.

Fomentar la participació infantil.

Fomentar la criança positiva.

FORMACIÓ

Promoure plans de formació sobre prevenció, detecció precoç i protecció dels infants i adolescents, dirigits tant al personal que treballa en els centres educatius com a l'alumnat.

Informar a la comunitat educativa del centre sobre els protocols d'actuació existents.

Coordinar activitats de formació juntament amb les associacions de pares i mares d'alumnes sobre protecció de la infància.

DETECCIÓ

Identificar-se davant la comunitat educativa com els referents principals per a les comunicacions relacionades amb possibles casos de violència en el centre o en el seu entorn.

Establir un canal de comunicació àgil i eficaç per notificar situacions de violència contra la infància i l'adolescència.

Comunicar a l'Agència de Protecció de Dades els casos en què hi hagi un tractament il·lícit de dades personals de les persones menors d'edat.

Dotar als infants i adolescents de capacitats per detectar situacions de violència exercida contra ells/es.

INTERVENCIÓ

Protegir, en tot moment, la intimitat de les víctimes.

Coordinar, d'acord amb els protocols que aprovin les administracions educatives, els casos que requereixin d'intervenció per part dels serveis competents, havent d'informar les autoritats corresponents, si es valora com a necessari.

Promoure mesures educatives que ajudin les víctimes a superar les conseqüències acadèmiques, socials i emocionals derivades de les situacions traumàtiques viscudes.

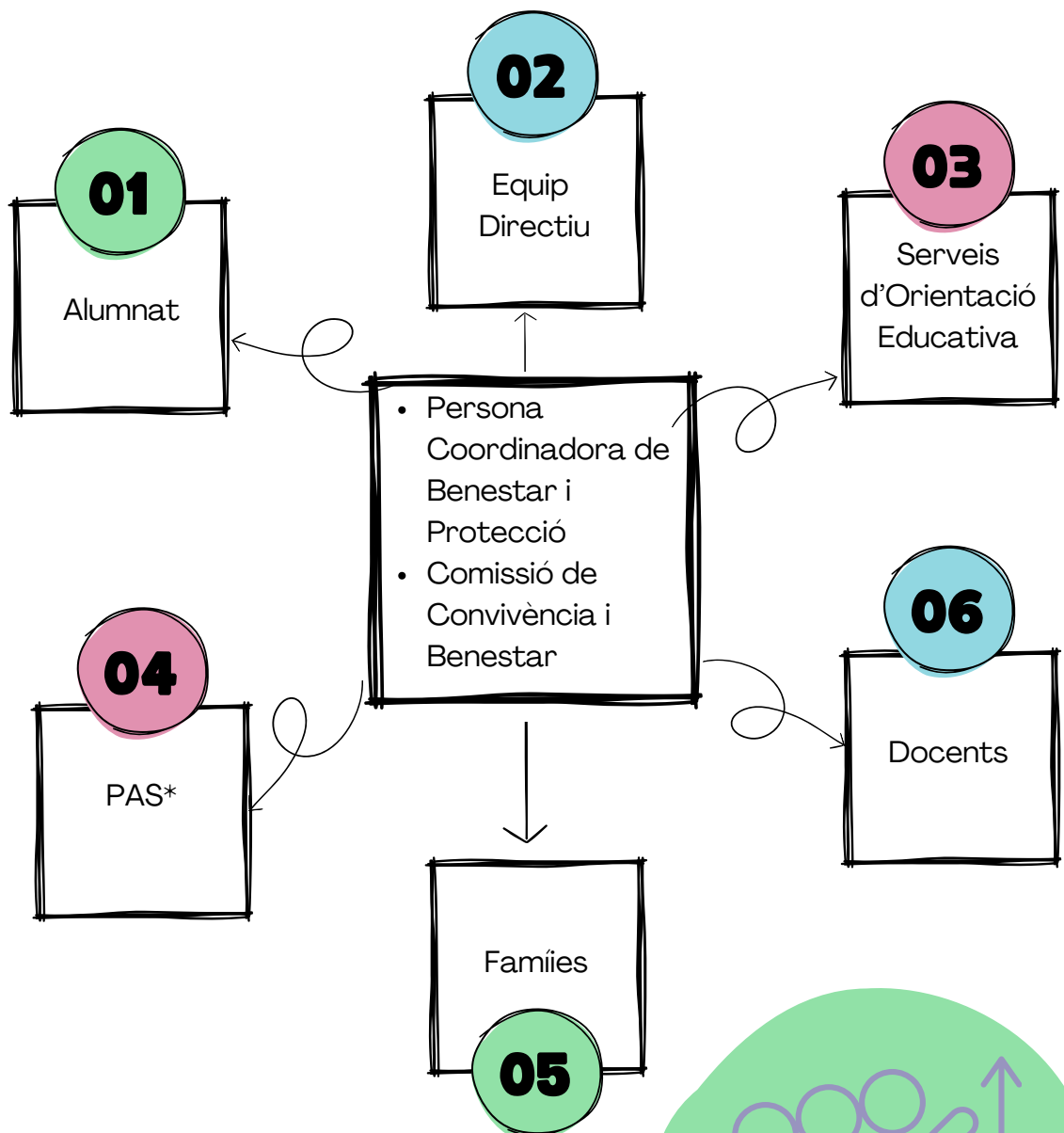
Evitar l'estigmatització de l'alumnat que es troba en situacions de major vulnerabilitat.

Coordinar els protocols d'intervenció amb els serveis competents dins i fora del centre.

El centre educatiu sols pot arribar a convertir-se en un element clau per a la protecció dels infants i adolescents si treballa de manera coordinada tant internament com externament.

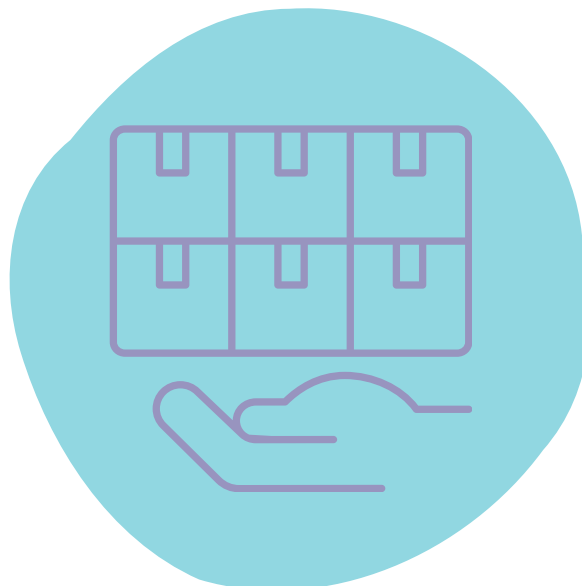
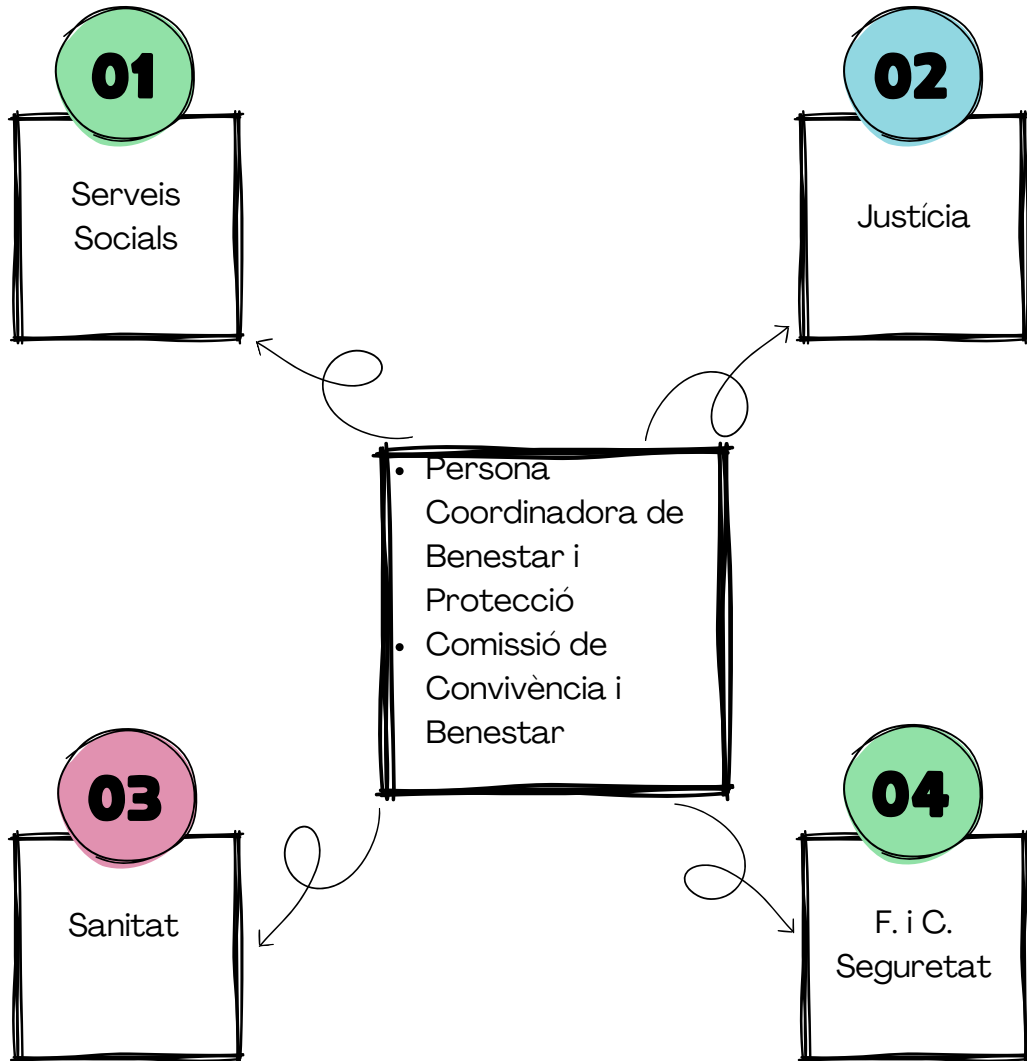
Coordinacions internes

*Personal Administració i Serveis

Coordinacions externes

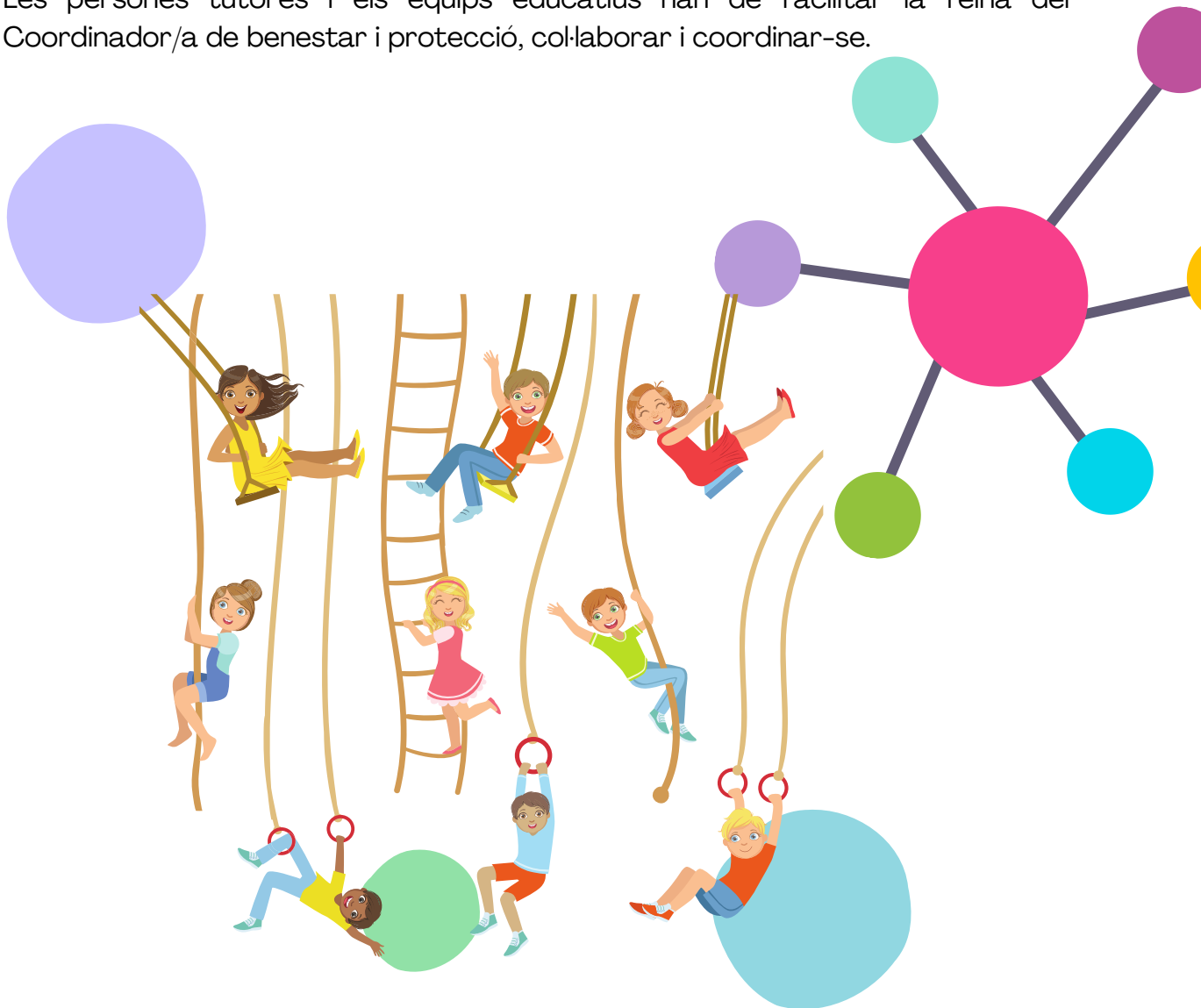
És L'ESPAI educatiu, per excel·lència. I per això:

El millor lloc per detectar els problemes que afectin el benestar dels membres del grup.

El millor lloc per promoure:

- La prevenció i la cultura preventiva cap al benestar i la protecció.
- El desenvolupament de competències personals orientades al benestar.
- El clima favorable al benestar personal i interpersonal grupal.

Les persones tutores i els equips educatius han de facilitar la feina del Coordinador/a de benestar i protecció, col·laborar i coordinar-se.

La violència no ha de tenir cabuda en la vida dels infants i adolescents; la violència mai és afectuosa i és antieducativa.

Hem repetit innumerable vegades el mantra: 'La violència contra la infància és injustificable; qualsevol forma de violència contra els infants i adolescents és prevenible'.

Paulo Sérgio P., expert independent que va dirigir l'estudi de les Nacions Unides sobre violència contra la infància.